KALJASJÄRVEN LÄNSIRANNAN JA LAHDENVAINION RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOS: LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
12.10.2026

Envibio

Sisällys:

1. JOHDANTO 4
2. ALUEIDEN YLEISKUVAUS 5
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS 6
3.1 Menetelmät 6
3.2 Arvokkaat luontotyyppikohteet 6
3.3 Luontotyyppikuviot 9
4. PESIMÄLINNUSTO 18
4.1 Menetelmät 18
4.2 Tulokset ja johtopäätökset 19
5. LEPAKOT 21
5.1 Menetelmät 21
5.2 Tulokset ja johtopäätökset 21
6. LIITO-ORAVA 22
6.1 Menetelmät 22
6.2 Tulokset ja johtopäätökset 23
7. VIITASAMMAKKO 23
7.1 Menetelmät 23
7.2 Tulokset ja johtopäätökset 24
8. SUDENKORENNOT JA MUU LAJISTO 26
9. YHTEENVETO 28
10. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET 29

Kannen kuva: Sannajärvi järven etelärannalla sijaitsevalta Sannanvuorelta kuvattuna.

Pohjakartat ja ilmakuva: © Maanmittauslaitos 10/2026.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Pyhärannassa sijaitsevan Kaljasjärven länsirannan ja Lahdenvainion ranta-asemakaavan muutosalueen (kartta 1) luontoselvityksen. Selvitysalue koostuu kahdesta osasta, joista toinen sijaitsee Kaljasjärven rannalla ja toinen Sannajärven itärannalla.

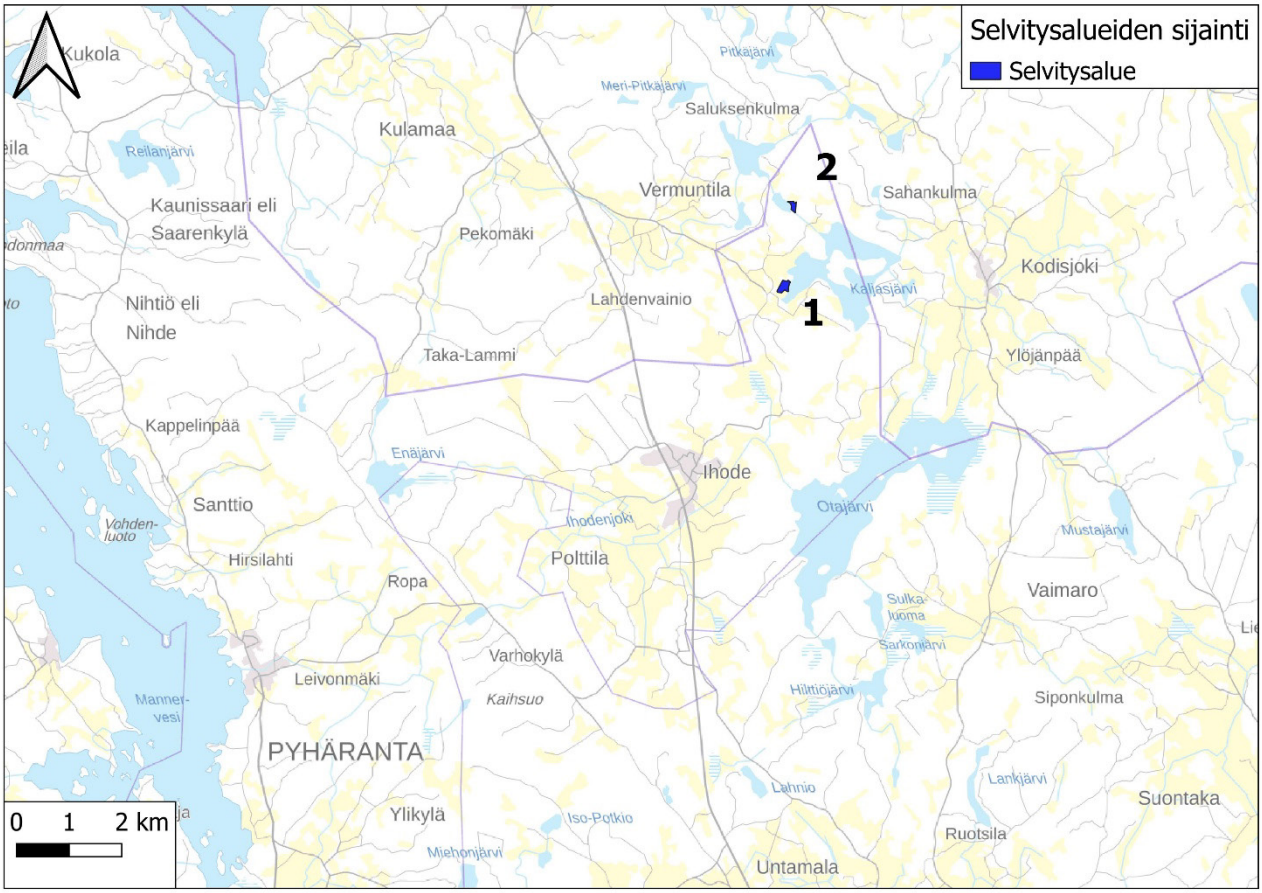

Kartta 1. Selvitysalueiden sijainti. 1=Kaljasjärven länsiranta, 2=Sannajärven itäranta.

Luontoselvityksen tarkoituksena on kartoittaa alueiden luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyvät seuraavat osat:

- luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitus
- viitasammakkokartoitus
- liito-oravakartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- lepakkokartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin aineistopyyntö alueilta ja niiden lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajiesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2026). Luontoselvityksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja selvitykseen liittyvät maastotyöt tehtiin huhti-syyskuussa 2026.

2. ALUEIDEN YLEISKUVAUS

Selvitysalueet sijaitsevat Pyhärannassa Kaljasjärven länsirannalla ja Sannajärven itärannalla (kartta 1).

Sannajärven selvitysalueen pinta-ala on noin 1,8 ha. Sannajärvi on pieni ja matala metsien ympäröimä järvi, jonka rannat ovat rakentamattomia. Järven itärannalla kasvaa sekä nuorta että varttunutta kangasmetsää. Itärannalla rantavedessä on ruovikkoa, ja järven koilliskulmassa avoluhtaa ja paju-koivuluhtaa. Myös järven kaakkoisnurkkaan laskevan voimakkaasti peratun puron suun tienoilla on vähän metsäluhtaa. Koko järveä peittää runsas vesi- ja kosteikkokasvillisuus.

Kaljasjärven selvitysalue (pinta-ala noin 3,8 ha) on voimakkaan ihmistoiminnan piirissä. Järven rannalla sijaitsee Kaljasmaja pienine uimarantoineen ja venelaitureineen. Kaljasmajalle johtavan tien eteläpuolella on rannan läheistä, pientä, kulttuurivaikutteista lehtometsikköä lukuun ottamatta pieniä, osittain kallioisia metsäsaarekkeita, joiden harvennettu puusto on mäntyvaltaista. Saarekkeiden lomassa on entisiä peltoja, joita hoidetaan nurmikoina. Nurmikkoalueen eteläpuolella sijaitsee pieniä kalliokumpareita, joita on aikoinaan laidunnettu, mutta laidunnuksen päätyttyä perinnebiotooppiarvot ovat jo ehtineet rehevöitymisen ja umpeenkasvun vuoksi kadota lähes kokonaan. Kumpareilla esiintyy kuitenkin vielä muutamia huomionarvoisia niittykasveja. Selvitysalueen eteläosassa on yhä viljelykäytössä olevaa peltoa sekä asuintalo pihoineen. Kaljasjärven rannalla kasvaa ruovikkoa ja avovedessä kelluslehtiskasvustoja. Rannanläheiset entiset pellot ovat muuttuneet rehevöityneiksi niityiksi.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitus perustuu 21.5.2026, 3.7.2026 ja 2.9.2026 suoritettuihin maastokäynteihin. Kartoitettuja luontoarvoiltaan merkittäviä luontotyyppejä ovat:

- luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- vesilain suojaama pienvesi
- METSO -kriteerit luokissa I-II täyttävä kuvio
- uhanalaisen luontotyypin esiintymä
- muuten luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Sannajärven selvitysalueelta löytyi kaksi arvokasta luontotyyppikohdetta, jotka esitellään seuraavassa kappaleessa. Ne arvotettiin käyttäen julkaisun Mäkelä & Salo (2024) neljäportaista luokitusta:

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kartoituksen lisäksi alueet jaettiin GPS:ää ja ilmakuvia apuna käyttäen luontotyyppikuvioihin, joista laadittiin kuvaukset. Kuvaus sisältää tietoa mm. kuvion elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja mahdollisesta Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin luontotyypistä (Kontula & Raunio 2018a ja b). Yksityinen piha-alue Kaljasjärvellä jätettiin kartoittamatta.

3.2 Arvokkaat luontotyyppikohteet

3.2.1 Sannajärven koillisrannan luhta

Sannajärven koillisrannalla (kartta 4) on ruovikkoa ja järviruokovaltaista avoluhtaa, jonka rahkasammalkerros on melko yhtenäinen (luontotyyppikuvio 4). Avoluhdalla on yksittäisiä nuoria koivuja ja kiiltopajuja. Kenttäkerroksessa tavataan myös runsaasti terttualpea, kurjenjalkaa ja viitakastikkaa. Avoluhdan ja koillispuolen pellon välissä on paju- ja

koivuluhtaa (luontotyyppikuvio 5, kuva 1), jonka kasvistoon kuuluvat esim. korpikaisla, kurjenjalka, vehka, terttualpi, suoputki, keltakurjenmiekka, ranta-alpi ja viitakastikka. Luhtaa halkoo seisovavetinen, Sannajärveen laskeva, oja. Arvokas luontotyyppikohde jatkuu myös selvitysalueen pohjoispuolella aina pellonreunaan asti. Pellonreunan oja on luonnollisesti vaikuttanut vesitalouteen, mutta luhtakasvillisuus on silti edelleen edustavaa. Luhta on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, joka täyttää myös Metso-kriteerit luokassa I. Avoluhta on valtakunnallisesti säilyvä ja alueellisesti puutteellisesti tunnettu luontotyyppi, pajuluhta säilyvä luontotyyppi ja koivuluhta puutteellisesti tunnettu luontotyyppi.

Arvoluokka: 3

<u>Suositukset:</u> Luhta tulee jättää luonnontilaan (ei koske pellonreunan ojaa, jota tarvitaan pellon kuivatustilan ylläpitoon).

Kuva 1. Sannajärven koillisrannan pajuluhtaa.

3.2.2 Sannajärven kaakkoisrannan luhta

Sannajärven kaakkoisrannalla (kartta 4) selvitysalueen eteläreunalla sijaitsee kapea nuorta tervaleppää, koivua ja pajuja (eteläpäässä myös kituvia nuoria kuusia) kasvava metsäluhtakaistale (kuva 2), joka muuttuu järven keskustaa kohti melko nopeasti ruovikkoiseksi luhdaksi ja ruovikoksi. Vaikeakulkuisella luhdalla tavataan mm. keltakurjenmiekkaa, rentukkaa, ranta-alpea, terttualpea, rantayrttiä, myrkkykeisoa ja vehkaa. Luhta jatkuu Sannajärveen laskevan leveän, ojamaiseksi peratun entisen puron eteläpuolella. Luhta on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, ja se täyttää Metso-kriteerit luokassa I. Avoluhta on valtakunnallisesti säilyvä ja alueellisesti puutteellisesti tunnettu luontotyyppi ja metsäluhta puutteellisesti tunnettu luontotyyppi.

Arvoluokka: 3

Suositukset: Luhta tulee jättää luonnontilaan.

Kuva 2. Nuorta lehtipuustoa kasvavaa metsäluhtaa Sannajärven kaakkoisrannalla.

3.3 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-5.

KALJASJÄRVI

KUVIO 1 – PIHA

Kaljasmaja pihoineen. Rannalla on pieni uimaranta, uimalaituri ja venelaituri. Kuvioon sisältyy myös Kaljasmajan parkkipaikka. Kuviolla on nurmikkoa sekä muutamia nuoria haapoja, koivuja ja tervaleppiä.

Kuva 3. Aikoinaan laidunnettua metsää Kaljasjärven luontotyyppikuviolla 2.

KUVIO 2 – TUORE KULTTUURIVAIKUTTEINEN LEHTO

Tuore kulttuurivaikutteinen lehto (kuva 3), jossa kasvaa koivuja, pihlajia, raitoja, vanhoja mäntyjä, yksi vanha ja muutamia nuoria kuusia sekä eri-ikäisiä haapoja. Osa haavoista on melko isoja. Rantaviivan tuntumassa kasvaa joitakin tervaleppiä. Lahopuuta on niukasti,

mutta kuviolla on kaksi melko isoa maapuuta. Pensaskerroksessa tavataan tuomea, taikinamarjaa ja vanhoja katajia. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mustikkaa, sananjalkaa, käenkaalia ja kieloa, joiden lisäksi lajistoon kuuluvat mm. lillukka, metsäapila, purtojuuri, kalliokielo, sormisara, kurjenkello, ahomansikka, metsäkurjenpolvi, karhunputki, nurmitädyke, aho-orvokki ja pienellä kalliolla tavattava isomaksaruoho. Ruohottuneella vanhalla tieuralla on nurmikaunokkia. Sitä kasvaa myös Kaljasmajan lähellä. Nurmikaunokki on Lounais-Suomessa harvalukuinen laji. Pyhärannassa sillä on joitakin esiintymiä. Kauan sitten päättyneestä laidunkäytöstä kertoo maastosta löytynyt aidantolppa.

KUVIO 3 – NURMIKKO

Entiselle pellolle perustettu nurmikko (kuva 4). Kuvioon sisältyy kaksi pientä puustosaareketta, joista toisessa kasvaa muutamia koivuja ja yksi pihlaja ja toisessa vanhoja mäntyjä.

Kuva 4. Kaljasjärven luontotyyppikuvio 3 on nurmikkoa. Kuvassa myös nurmikon ympäröimä mäntyjä kasvava saareke.

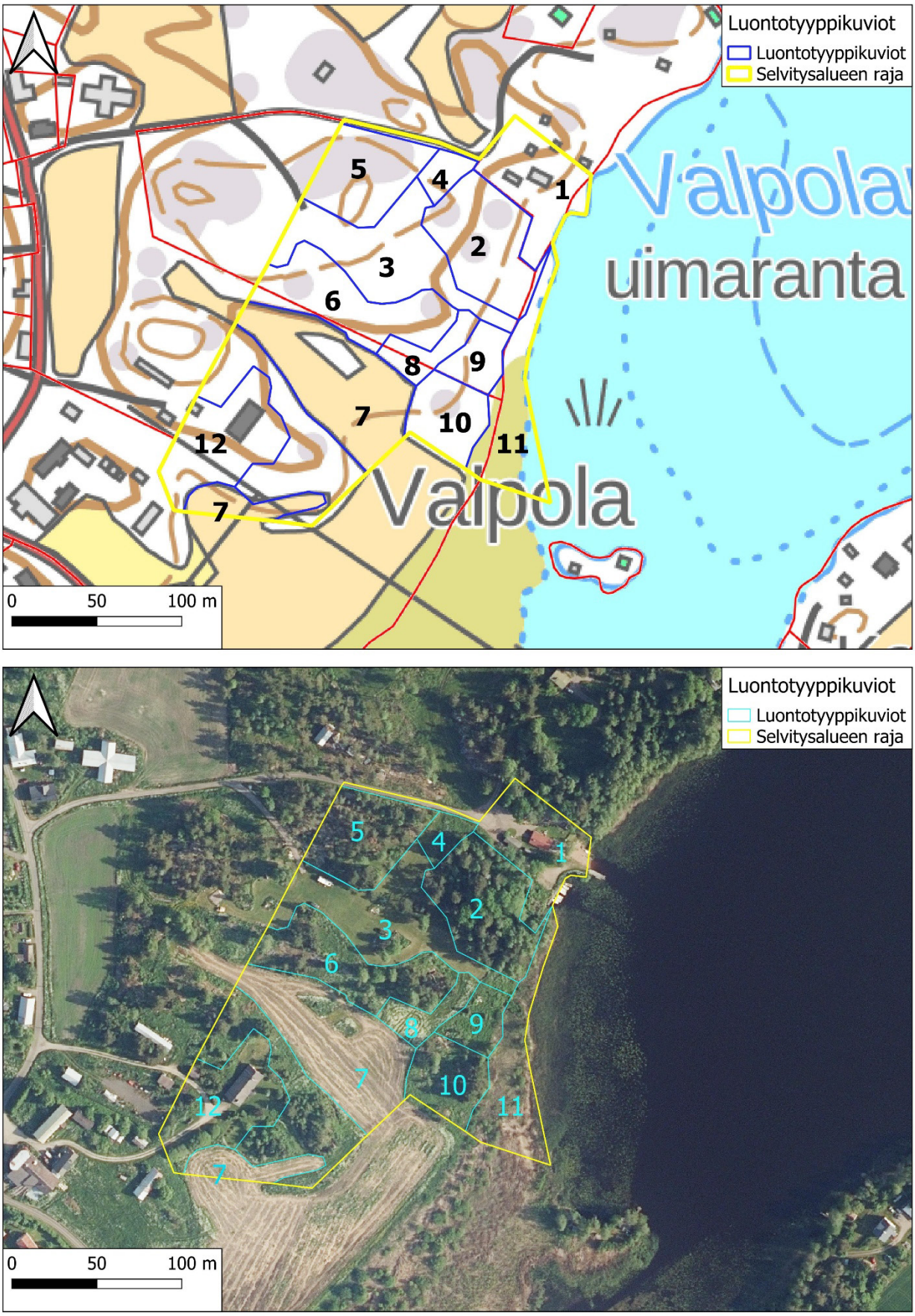

Kartat 2-3. Kaljasjärven selvitysalueen luontotyyppikuviot maastokartalla ja ortoilmakuvalla.

KUVIO 4 – TUORE NIITTY

Entiselle pellolle kehittynyt tuore, rehevä niitty, jolla kasvaa mm. koiranheinää, koiranputkea, nurmiraiheinää ja isonokkosta.

KUVIO 5 – PUUSTOSAAREKE

Kallioinen metsikkö, jossa kasvaa harvennettua mäntyvaltaista puustoa (kuva 5). Puustoon kuuluu myös vähän koivua ja yksi kuusi. Pensaskerroksessa on vähän katajaa. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti metsälauhaa ja puolukkaa, joiden ohella lajistoon kuuluvat esim. kalliokielo, kangasmaitikka, kanerva, mustikka ja kevätpiippo. Lahopuuta ei ole.

Kuva 5. Voimakkaasti harvennettua puustoa Kaljasjärven luontotyyppikuviolla 5.

KUVIO 6 – PUUSTOINEN SAAREKE

Harvapuustoinen kuvio, jolla kasvaa melko vanhojakin koivuja, mäntyjä, tuomia ja vanhoja katajia. Kuvio on ollut aikoinaan laidunnettu, mutta laidunnuksen päätyttyä kasvillisuus on

ehtinyt jo voimakkaasti rehevöityä. Kallioisten kumpareiden (kuva 6) välissä on myös entistä peltoa. Kenttäkerroksessa tavataan mm. nurmipuntarpäätä, hietakastikkaa, niittynätkelmää, koiranputkea, vadelmaa, sananjalkaa, kieloa, ahomataraa ja hiirenvirnaa. Edustavaan niitty- ja ketokasvillisuuteen yleisesti kuuluvat lajit ovat niukkoja. Kuviolla kasvavat kuitenkin yhä ukontulikukka, melko lajipuhtaalta näyttävä keltamatara, mäkitervakko, mäkikaura, huopavoikeltano ja nurmikaunokki. Kalliolla on vanha kiviaita.

Kuva 6. Rehevöitynyttä entistä kallioketoa Kaljasjärven luontotyyppikuviolla 6.

KUVIO 7 – PELTO

Viljelty pelto.

KUVIO 8 – TUORE NIITTY

Entiselle pellolle kehittynyt rehevöitynyt tuore niitty, jolla kasvaa runsaasti koiranputkea ja nurmipuntarpäätä. Lisäksi tavataan mm. nurmilauhaa ja isonokkosta.

KUVIO 9 – KOSTEA SUURRUOHONIITTY

Kostea, rehevöitynyt suurruohoniitty (kuva 7), jolla kasvaa runsaan mesiangervon lisäksi mm. isonokkosta.

Kuva 7. Mesiangervoniittyä Kaljasjärven luontotyyppikuviolla 9.

KUVIO 10 – REHEVÖITYNYT KETO

Rehevöitynyt ja umpeenkasvanut ketokumpare, jolla kasvaa vesovaa tuomea, vadelmaa, muutama vanha huonokuntoinen kataja ja järven rannan tuntumassa muutama vanha kuusi ja mänty. Kuvion kenttäkerroksessa esiintyy mm. koiranputkea, nurmitähkiötä, hiirenvirnaa, isonokkosta ja nurmilauhaa. Pienen kallion reunalla (kuva 8) tavataan vielä melko lajipuhtaalta näyttävää keltamataraa ja mäkikauraa. Kuvion eteläreunalla on kosteaa mesiangervovaltaista niittyä.

KUVIO 11 – RUOVIKKO

Ruovikko, jossa kasvaa vähän pajuja ja nuoria koivuja sekä tervaleppiä.

Kuva 8. Pieni kallio Kaljasjärven luontotyyppikuviolla 10.

KUVIO 12 – PIHA

Piha. Ei kartoitettu tarkemmin.

SANNAJÄRVI

KUVIO 1 – NUORI TUORE KANGAS

Nuori tuoreen kankaan mänty-kuusimetsä, jossa kasvaa myös vähän koivua. Selvitysalueen rajalla sijaitsevan, matalan, karun kalliojyrkänteen alla on haapa. Harvennettua talousmetsää (kuva 9) olevalla kuviolla on ajoura. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti mustikkaa ja metsälauhaa, jodien lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. sananjalka ja kevätpiippo.

KUVIO 2 – KALLIOMETSÄ

Käsiteltyä, ei kovin vanhaa männikköä kasvava kallio. Kuviolla on yksi maapuu ja pieni kuollut kuusi. Kasvistoon kuuluvat esim. metsälauha, kallioimarre, puolukka ja kanerva.

Kuva 9. Harvennettua nuorta metsää Sannajärven luontotyyppikuviolla 1.

Kuva 10. Sannajärven luontotyyppikuvio 3 on melko vanhaa mäntymetsää.

KUVIO 3 – VARTTUNUT HAVUPUUVALTAINEN TUORE KANGAS

Tuore (paikoin kuivahko) kangasmetsä, jonka valtapuusto on harvennettua melko vanhaa männikköä (kuva 10). Varttuneiden puiden lomassa kasvaa melko runsaasti nuorempaa puustoa, lähinnä kuusta ja koivua, mutta myös jokunen riukumainen haapa. Rantaviivassa on muutama tervaleppä. Kuviolla on muutama maapuu ja yksi kelo. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaiden mustikan ja puolukan lisäksi mm. metsälauhaa, kevätpiippoa, metsätähteä ja oravanmarjaa.

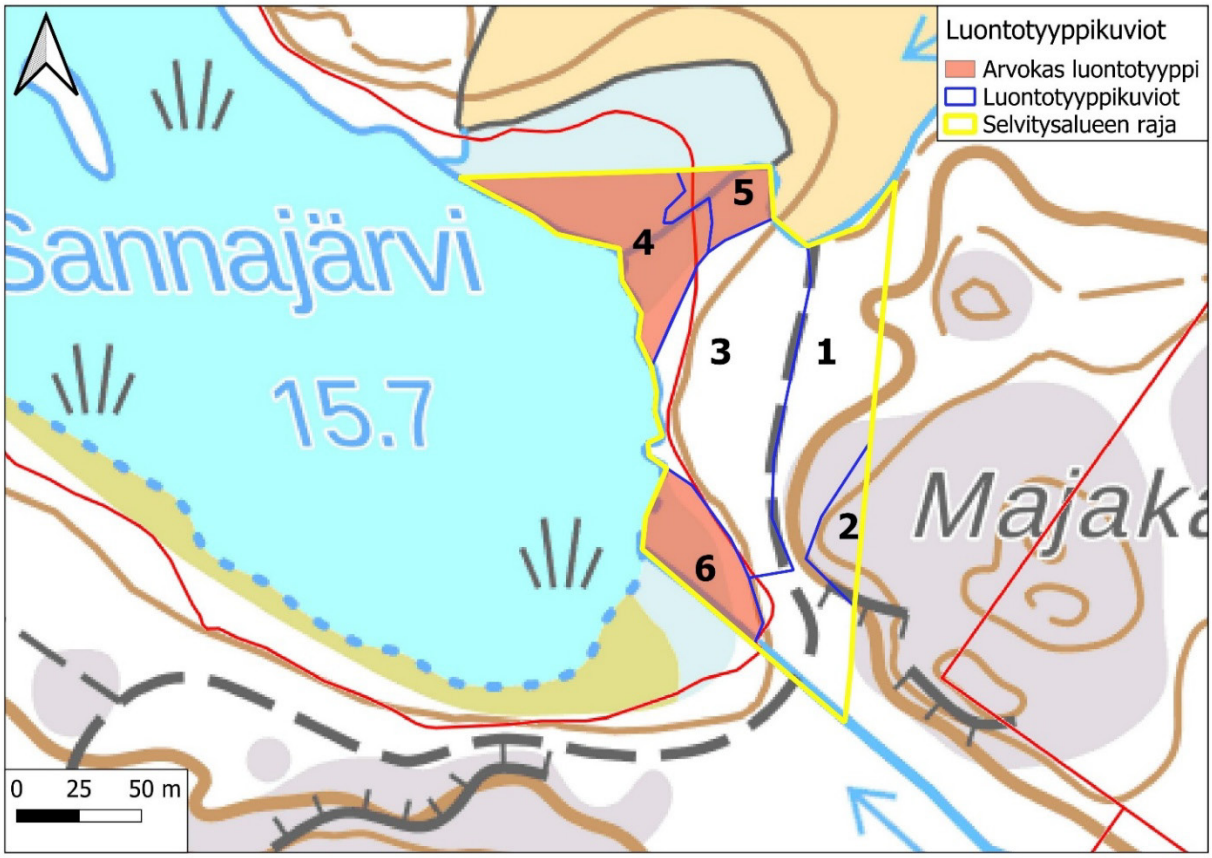

Kartta 4. Sannajärven selvitysalueen luontotyyppikuviot. Kuviot 4 ja 5 muodostavat arvokkaan luontotyyppikohteen Sannajärven koillisrannan luhta ja kuvio 6 arvokkaan luontotyyppikohteen Sannajärven kaakkoisrannan luhta.

KUVIO 4 – AVOLUHTA

Katso kappale 3.2.1.

KUVIO 5 – PAJULUHTA, KOIVULUHTA

Katso kappale 3.2.1.

KUVIO 6 – LUHTA

Katso kappale 3.2.2.

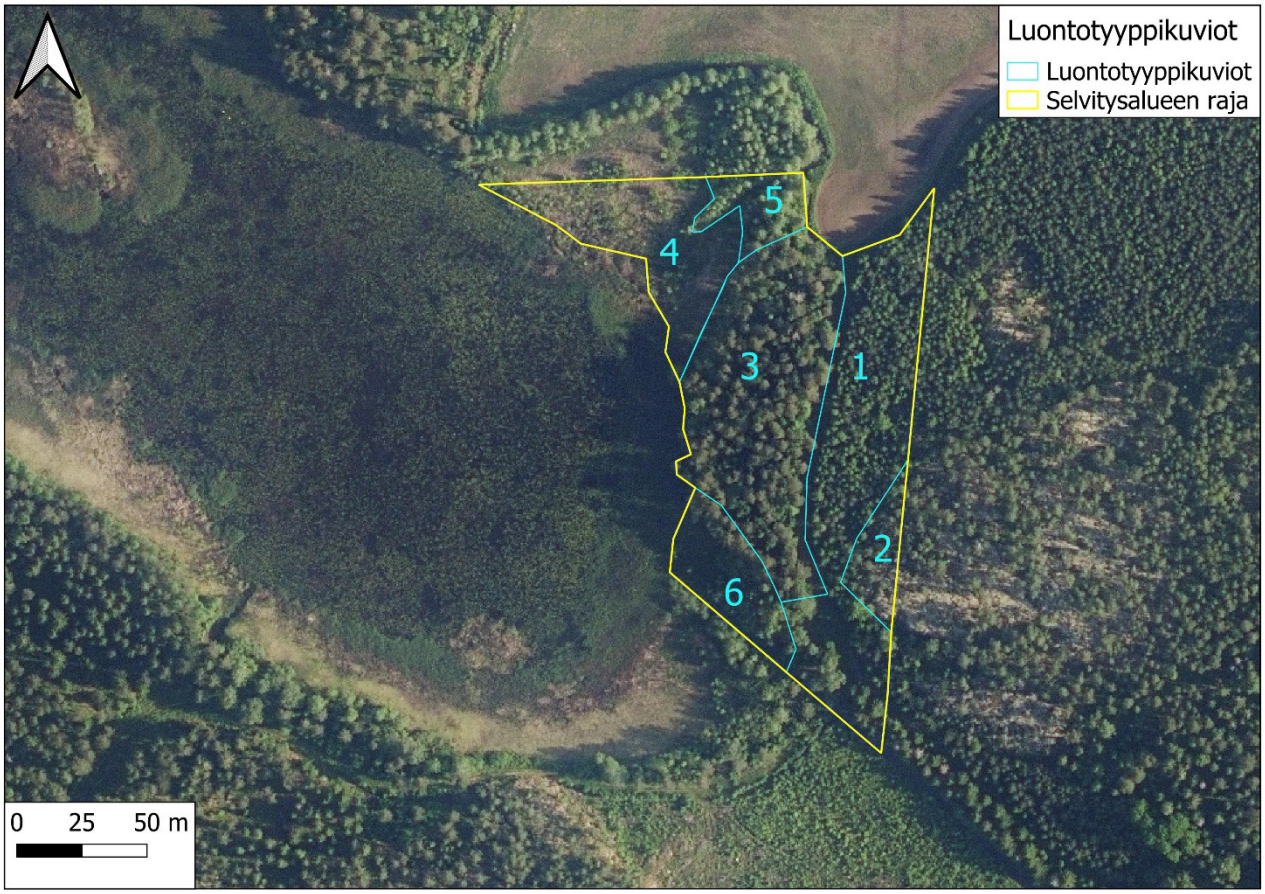

Kartta 5. Sannajärven selvitysalueen luontotyyppikuviot ortoilmakuvalla.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa selvitettiin lähinnä muun maastotyön ohessa. Ensimmäisen kerran lintuja havainnoitiin 22.4.2026 viitasammakkokartoituksen aikana alkuyöstä. Päiväsaikaan ensimmäinen käynti tehtiin kummallekin alueelle 21.5.2026. Kaljasjärvellä käytiin klo 12.40-13.12 ja Sannajärvellä klo 13.25-14.17. Sää oli heikkotuulinen, lähes selkeä ja lämmin (lämpötila +18 ºC). Seuraava maastokäynti tehtiin 16.6.2026 iltapäivällä, jolloin lintuja havainnoitiin sudenkorentokartoituksen yhteydessä. Sää oli lähes selkeä – puolipilvinen, melko lämmin (+19 ºC) ja heikkotuulinen. Kaljasjärvelle tehtiin lisäksi vain linnustoon

keskittynyt käynti 3.7.2026 klo 6.13-6.41 (lämpötila +14 ºC, tuuli 3 m/s, pilvisyys 8/8). Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoitteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta sekä etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia karttoja.

4.2 Tulokset ja johtopäätökset

Kaljasjärven selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä pesi kaikkiaan 18 lintulajia. Nämä lajit ovat harakka (silmälläpidettävä, 1 pari), keltasirkku, kottarainen, lehtokerttu, mustapääkerttu, mustarastas, pajulintu, pajusirkku (vaarantunut, 1 pari), peippo, pensaskerttu (silmälläpidettävä, 2 paria), ruokokerttunen (silmälläpidettävä, 1 pari), räkättirastas, sepelkyyhky, sinisorsa, sinitiainen, tikli, tiltaltti ja viherpeippo (erittäin uhanalainen, 2 paria). Lisäksi järveltä kuultiin kuikan (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) ääntelyä useana päivänä. Kaljasjärven selvitysalueen pesimälinnusto on tavanomaista. Järven rantaruovikossa oli ruokokerttusen ja pajusirkun reviirit (kartta 6). Molemmat lajit ovat yhä yleisiä, vaikka ovatkin selvästi taantuneet. Alueen puoliavoimissa ympäristöissä pesivät viherpeippo ja pensaskerttu ovat samoin edelleen tavallisia lajeja, mutta viherpeippo on arvioitu uhanalaiseksi ja pensaskerttu silmälläpidettäväksi vähentymisensä vuoksi. Myös harakka kuuluu alueen linnustoon. Erityisiä linnustoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei esitetä.

Sannajärven selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä pesi kaikkiaan 8 lintulajia. Nämä lajit ovat hernekerttu, pajulintu, punarinta, pajusirkku (1 pari, kartta 7), peippo, ruokokerttunen (2 paria), sepelkyyhky ja tiltaltti. Sannajärven linnustoon kuuluvat myös mm. telkkä ja erittäin uhanalainen nokikana, jonka poikue nähtiin järven keskellä 16.6.2026. Varsinaisen selvitysalueen linnusto on tavanomaista, mutta Sannajärvellä ruovikoineen on kokonaisuutena ainakin jonkin verran linnustollista arvoa muun muassa nokikanan pesimäalueena. Selvitysaluetta koskevia linnustoon perustuvia maankäyttösuosituksia ei esitetä.

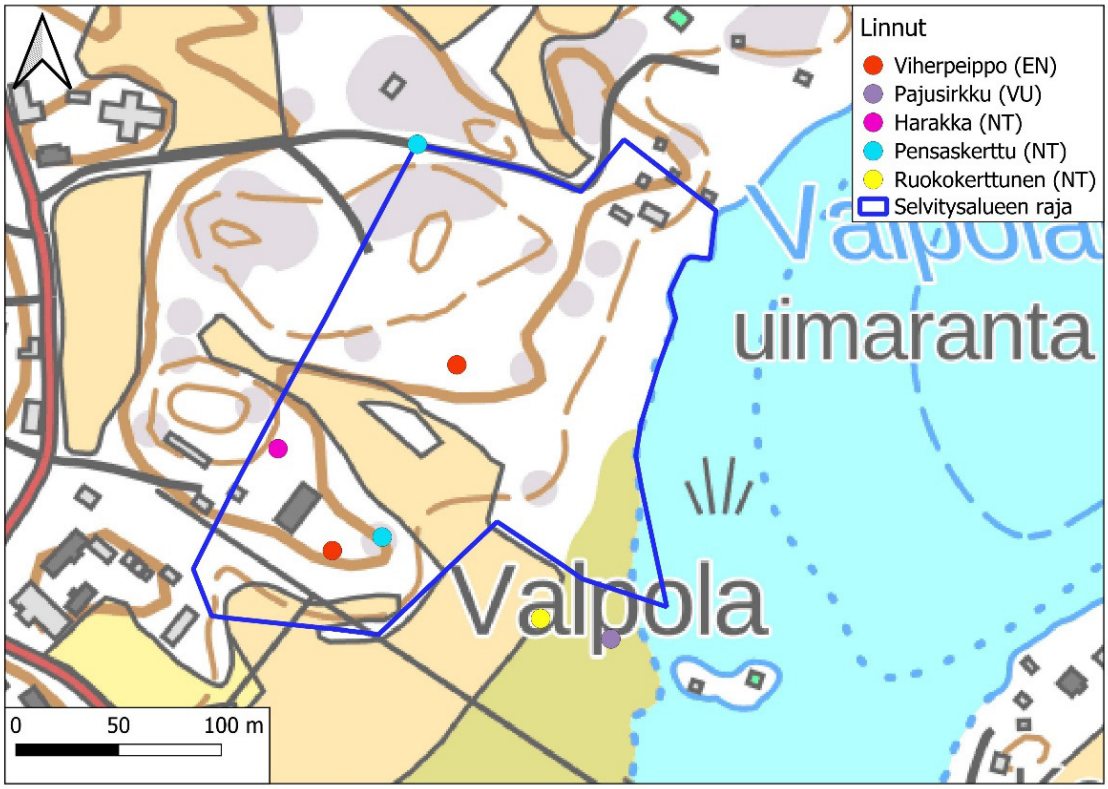

Kartta 6. Huomionarvoisten lintujen reviirit Kaljasjärven selvitysalueella. EN=erittäin uhanalainen, VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä

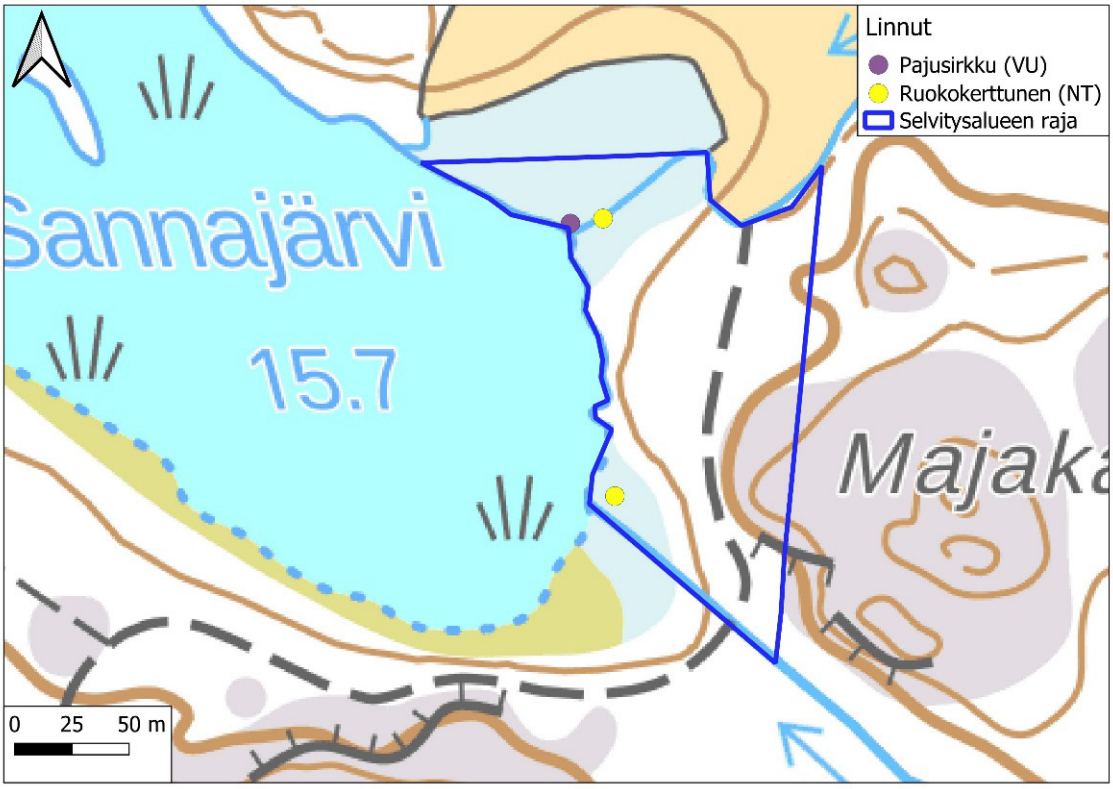

Kartta 7. Huomionarvoisten lintujen reviirit Sannajärven selvitysalueella. VU=vaarantunut, NT=silmälläpidettävä

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Detektorilla suoritettavaa lepakkoselvitystä ei katsottu tarpeelliseksi Sannajärven selvitysalueella, sillä alue on pieni eikä siellä ole rakennuksia tai muita ennalta tiedossa olleita lepakoille sopivia potentiaalisia päiväpiiloja, lisääntymispaikkoja tai talvehtimispaikkoja kuten kalliojyrkänteitä rakoineen tai louhikkoineen. Kaljasjärven selvitysalueella lepakoita havainnoitiin detektorilla (Anabat Walkabout) kahtena yönä kävellen karttaan 8 merkityt reitit. Reitit sijoitettiin siten, ettei asukkaiden kotirauhaa häiritty. Ensimmäinen maastokäynti tehtiin 28.7.2026 klo 23.00-23.21 (lämpötila +15 ºC, tuuli 2 m/s, pilvisyys 8/8) ja toinen maastokäynti 31.8.2026 klo 23.39-23.58 (lämpötila +16º C, tuuli 1 m/s, pilvisyys 7/8). Säätila oli molemmilla käynneillä tarkoitukseen hyvin sopiva. Havaittujen lepakkojen sijainti kirjattiin muistiin ja laji määritettiin. Luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä etsittiin kummaltakin selvitysalueelta maakellareita ja kolopuita sekä muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi ja talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita.

5.2 Tulokset ja johtopäätökset

Lepakkohavainnot on merkitty karttaan 8. Kaljasjärvellä havaittiin muutamia pohjanlepakoita, mutta kaiken kaikkiaan havaintomäärät jäivät vähäisiksi. Alueen maisemarakenne vaikuttaa kuitenkin pohjanlepakoille sopivalta, sillä ne suosivat vaihtelevia ympäristöjä, joissa pienet metsäsaarekkeet ja puutarhat vuorottelevat avomaiden kanssa. Lisäksi järven läheisyys nostaa alueen laatua lepakoiden kannalta samoin kuin ympäristön vanhat rakennukset, joita lepakot voivat ehkä käyttää. Itse Kaljasjärven selvitysalueelta ei löytynyt kuin yksi kolopuu, joka sopii lepakoiden päiväpiiloksi, ellei se ole esimerkiksi lintujen käytössä kuten keväällä ja alkukesällä 2026. Lisäksi lepakot saattavat lepäillä tai jopa lisääntyä selvitysalueen ja sen lähiympäristön rakennuksissa. Tätä ei selvitetty tarkemmin. Alueella ei ole viiksisiipoille tärkeitä vanhoja ja tiheitä kuusimetsiä, eikä alue ole niille hyvin soveltuvaa elinympäristöä. Vesisiippoja ei nyt havaittu, mutta niitä saattaa ruokailla Kaljasjärven vesialueella rannan tuntumassa. Vähäinen lisärakentaminen ei heikennä alueen laatua lepakoiden kannalta, kunhan alueen yleinen vaihteleva maisemarakenne pienine puustosaarekkeinen ja metsiköineen säilyy. Sannajärveltä ei löytynyt lainkaan kolopuita tai muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi tai talvehtimispaikoiksi

sopivia kohteita, eikä alueelle esitetä lepakoiden esiintymiseen perustuvia maankäyttösuosituksia.

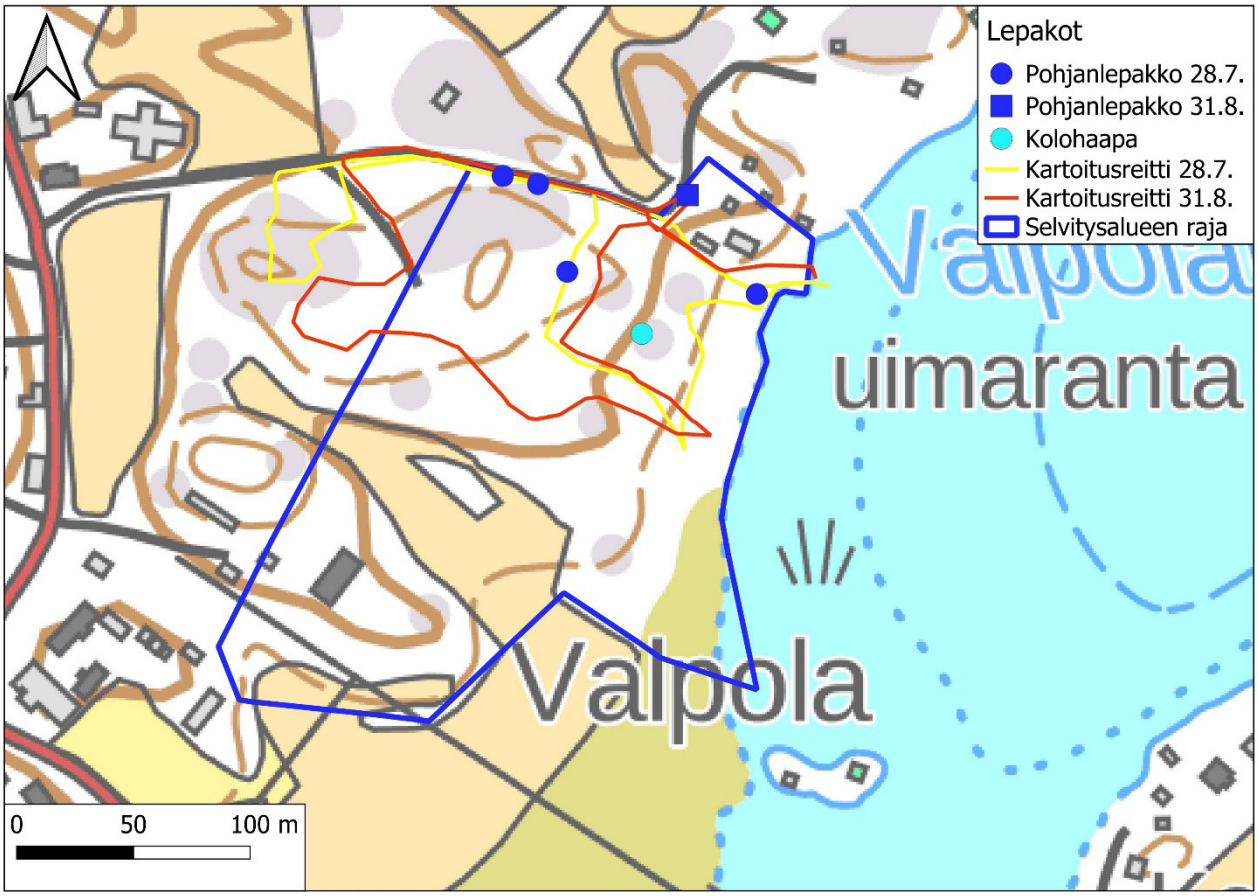

Kartta 8. Lepakkohavainnot ja kartoitusreitit Kaljasjärven selvitysalueella.

6. LIITO-ORAVA

6.1 Menetelmät

Liito-orava on luokiteltu Suomessa valtakunnallisesti uhanalaiseksi lajiksi (uhanalaisuusluokka vaarantunut) voimakkaan ja pitkään jatkuneen vähenemisensä vuoksi (Hyvärinen ja muut 2019). Liito-orava on myös EU:n tiukasti suojelema laji, joka sisältyy luontodirektiivin IV-liitteeseen. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalla tarkoitetaan pesäpuuta ja sen lähellä kasvavaa suojaavaa ja ruokailumahdollisuuksia tarjoavaa puustoa. Lisääntymis- ja levähdyspaikka voi tyhjentyä väliaikaisesti, jos sen asukas kuolee tai siirtyy käyttämään jotakin toista elinpiirillään olevaa

lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Väliaikaisesti tyhjillään oleva lisääntymis- ja levähdyspaikka tulkitaan siten edelleen luonnonsuojelulain suojaamaksi, jos metsän rakenne on yhä liito-oravalle sopivaa.

Selvitysalueilta tai niiden tuntumasta ei ollut tiedossa aiempia liito-oravahavaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2026). Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 21.5.2026. Lajin papanoita etsittiin haapojen sekä kookkaiden koivujen ja kuusten alta. Samalla etsittiin kolopuita ja liito-oravalle sopivia pönttöjä sekä tehtiin havaintoja metsien laadusta liito-oravan elinympäristönä ja kulkuyhteytenä.

6.2 Tulokset ja johtopäätökset

Liito-oravan papanoita tai muita merkkejä lajista ei havaittu. Sannajärven selvitysalueen metsät soveltuvat melko heikosti liito-oravalle, sillä niissä ei kasva kookkaampaa haapaa ja metsät ovat joko nuoria ja harvennettuja tai harvennettua varttunutta männikköä, jossa on nuorempaa aluspuustoa. Yhtään kolopuuta tai liito-oravalle sopivaa pönttöä ei löytynyt. Kaljasjärven selvitysalueella ainoa liito-oravalle edes jossain määrin sopiva metsikkö on järvenrannan tuntumassa sijaitseva pieni kulttuurilehto (luontotyyppikuvio 2). Sen melko tiheään sekapuustoon kuuluu myös haapaa, ja osa haavoista on suhteellisen isoja. Yhdestä haavasta löytyi kolo, jossa kuitenkin pesi vuonna 2026 kottarainen. Kaljasjärven selvitysalueen muut osat ovat joko avomaata tai varsin harvapuustoisia ja mäntyvaltaisia. Liito-oravaan perustuvia maankäyttösuosituksia ei esitetä.

7. VIITASAMMAKKO

7.1 Menetelmät

Viitasammakon elinympäristöä ovat suot, vesistöjen rannat ja erilaiset pienvedet kuten ojat ja lammet sekä näiden läheiset maa-alueet. Laji sisältyy EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain nojalla.

Viitasammakko muistuttaa ulkonäöltään huomattavan paljon tavallista ruskosammakkoa. Parhaiten lajit erottaa toisistaan kutuäänistä, jotka eroavat selvästi. Viitasammakon kutuääntely muistuttaa veden alle painetusta tyhjästä pullosta nousevien ilmakuplien pulputusta. Sen on kuvattu kuulostavan myös pienen koiran haukunnalta. Ruskosammakon

kurnutuksesta selvästi poikkeava ääni on melko hiljainen, ja se kuuluu korkeintaan noin sadan metrin päähän.

Viitasammakkokartoitus tehtiin sekä Sannajärvellä että Kaljasjärvellä. Kaljasjärven lounaisosasta Kaljasmajasta hieman etelään on havainnot soidintavista viitasammakoista vuosilta 2005 ja 2006 (Suomen Lajitietokeskus 2026). Järven lounaisosan ruovikot sopivatkin erinomaisesti viitasammakon lisääntymispaikoiksi, ja myös Sannajärvi todettiin reheväkasvuisena ja matalana jo etukäteen hyvin potentiaaliseksi viitasammakon elinympäristöksi. Kartoituksen maastotyöt tehtiin 22.4.2026 klo 21.23-21.55 (Kaljasjärvi) ja klo 22.15-22.47 (Sannajärvi). Ilman lämpötila oli +6º C, tuulen nopeus 4 m/s ja taivas selkeä. Kartoituskohteita (Kaljasjärven rantaruovikot, Sannajärven ranta ja järveen laskeva iso oja selvitysalueen eteläreunalla) lähestyttiin varovasti kävellen. Ensimmäiset lyhyet kuuntelupysähdykset tehtiin jo hyvissä ajoin, ja niiden aikana kuultiinkin kummallakin järvellä jo viitasammakon soidinääntelyä. Molemmilla järvillä rantojen tuntumassa käveltiin koko selvitysalueeseen sisältyvä rantaosuus pienin välimatkoin hetkeksi pysähdellen. Tiheä rantakasvillisuus antoi hyvin suojaa, eivätkä sammakot vaikuttaneet juuri pelästyneen kartoittajaa. Havaittujen soidintavien viitasammakoiden lukumäärä arvioitiin ja soidinpaikat merkittiin kartalle. Samalle kirjattiin havainnot muista sammakkoeläimistä sekä tehtiin havaintoja alueen laadusta viitasammakon kannalta. Toista kartoituskäyntiä ei katsottu enää tarpeelliseksi, sillä viitasammakoiden kutu oli vilkasta ensimmäisellä maastokäynnillä.

7.2 Tulokset ja johtopäätökset

Kummallakin järvellä todettiin olevan viitasammakon soidinpaikka. Kaljasjärvellä viitasammakoita kuti jota kuinkin samalla paikalla kuin aiemmin 2000-luvulla. Järven lounaisosan ruovikossa viitasammakoita kuultiin nyt kahdessa hieman erillisessä paikassa (kartta 9). Kartan eteläisemmän pisteen kohdalla äänteleviä yksilöitä oli arviolta noin 10 ja pohjoisemman pisteen kohdalla noin 5. Sannajärvellä pääosa viitasammakoista soidinti järveen laskevan ison ojan kohdalla rantaluhdalla (kartta 10), jossa niitä äänteli arviolta kymmenkunta yksilöä. Lisäksi kuultiin yksi soidintava viitasammakko järven itärannan ruovikossa. Kummallakin järvellä havaittiin myös kutevia ruskosammakoita ja rupikonnia.

Kaljasjärvellä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi rajattiin havaittujen soidinpaikkojen lähiympäristön ruovikot aina kelluslehtisvyöhykkeen rajaan asti järvelle päin. Maan puolella rajaus ulottuu ruovikon maan puoleiseen reunaan mukaan lukien pajukoituneet ja nuoria puita kasvavat osat. Sannajärvellä rajaus käsittää kaikki luhdat ja ruovikot kivennäismaan rajaan asti, joka on Sannajärvellä hyvin selkeä. On syytä huomata, että nyt tehdyt rajaukset sisältävät vain selvitysalueeseen kuuluvia alueita ja niiden

lähiympäristöä, mutta todellisuudessa Kaljasjärvellä lisääntymis- ja levähdyspaikka jatkunee myös selvitysalueen eteläpuolella ja Sannajärvellä koko järvi on viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi hyvin soveltuva.

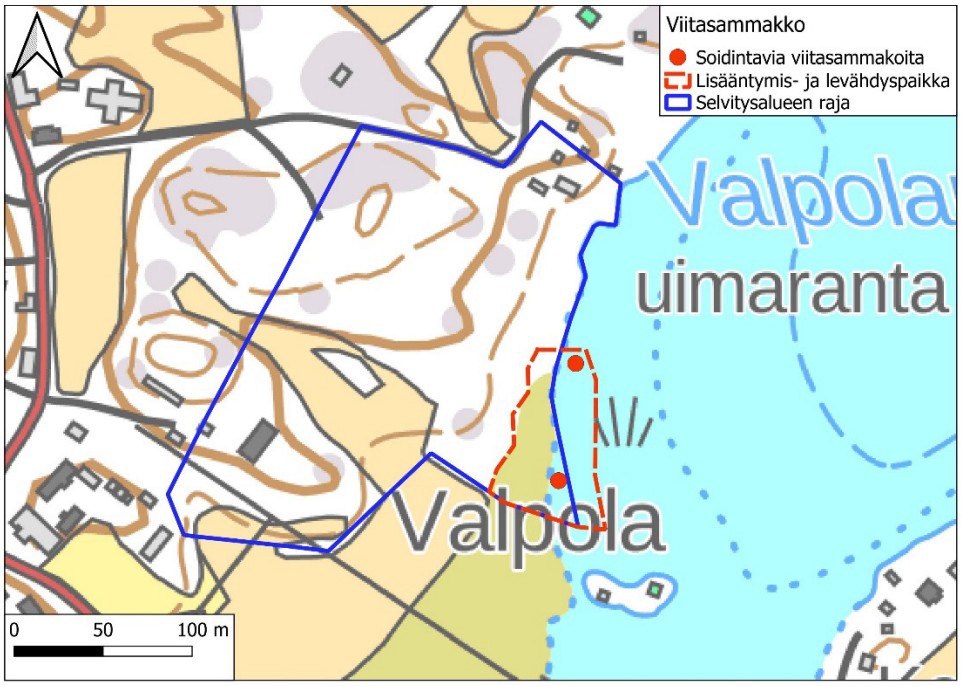

Kartta 9. Kaljasjärven viitasammakkohavainnot ja lisääntymis- ja levähdyspaikka (rajattu vain selvitysalueeseen sisältyvältä osaltaan).

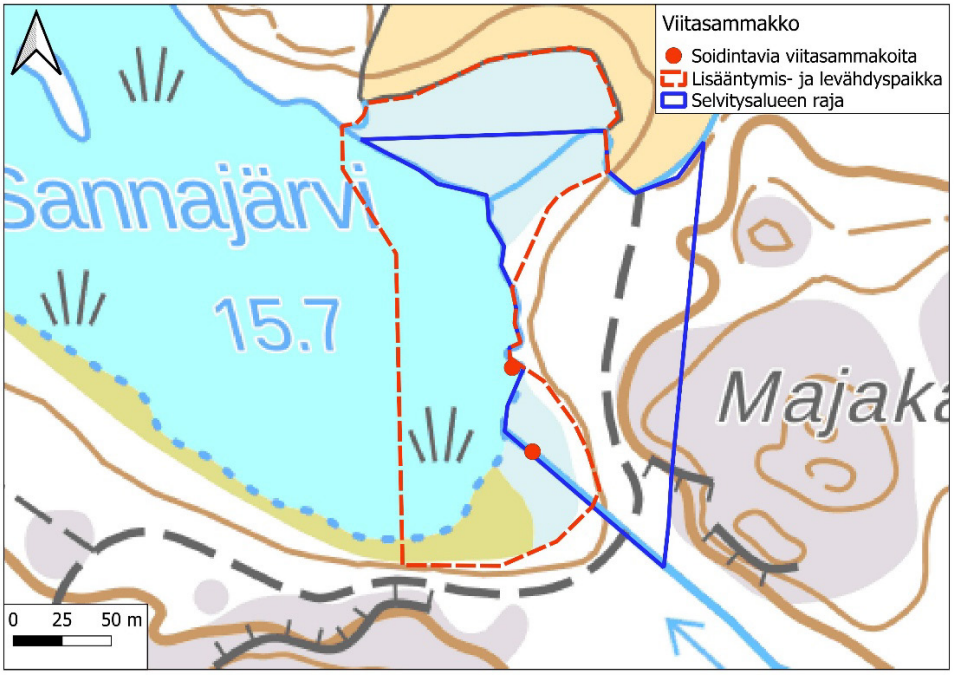

Kartta 10. Sannajärven viitasammakkohavainnot ja lisääntymis- ja levähdyspaikka (rajattu vain selvitysalueen ja sen lähiympäristön osalta).

<u>Suositukset:</u> Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Siten esimerkiksi niiden ruoppaaminen tai muu kaivuu ei ole mahdollista ainakaan ennen kuin toimien vaikutukset viitasammakkoon on kunnolla selvitetty ja varmistuttu siitä, ettei lisääntymis- ja levähdyspaikka heikenny.

8. SUDENKORENNOT JA MUU LAJISTO

Sannajärveltä on havainto EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen sisältyvästä idänkirsikorennosta vuodelta 2023 (Suomen Lajitietokeskus 2026). Molemmat järvet soveltuvat hyvin sekä idänkirsikorennolle että niin ikään luontodirektiivin IV-liitteeseen sisältyvälle lummelampikorennolle ja Sannajärvi myös täplälampikorennolle, sekin luontodirektiivin IV-liitteen laji.

Kummallakin järvellä tehtiin em. syistä sudenkorentokartoitus, jonka tarkoitus oli selvittää idänkirsikorennon ja lampikorentojen esiintymistä. Ensimmäinen maastokäynti tehtiin 21.5.2026. Kaljasjärvellä käytiin klo 12.40-13.12 ja Sannajärvellä klo 13.25-14.17. Sää oli heikkotuulinen, lähes selkeä ja lämmin (lämpötila +18 ºC). Näiden ensimmäisten sudenkorentokartoituskäyntien tarkoituksena oli etsiä aikuisia idänkirsikorentoja. Kartoitus tehtiin kävelemällä järven rannoilla ja ruovikoissa hyönteisiä samalla hyönteiskiikarilla tarkkaillen. Yksilöitä ei pyydystetty. Toiset maastokäynnit tehtiin 16.6.2026. Kaljasjärvellä käytiin klo 15.35-16.15 (lämpötila +17 ºC, tuuli 3 m/s, pilvisyys 1/8 → 2/8). Kartoitus tehtiin melomalla ja sudenkorentoja samalla hyönteiskiikarilla tarkkaillen. Melontareitti alkoi Kaljasmajalta ja ulottui selvitysalueen etelärajan tasolle etelässä. Kartoitus keskittyi kelluslehtisvyöhykkeeseen ja ruovikon järven puoleiselle ulkoreunalle, sillä kohdelajeina olivat erityisesti lumme- ja täplälampikorento. Havaittujen kohdelajien havaintopaikkojen koordinaatit mitattiin GPS-laitteella. Sannajärvellä käytiin 16.6. klo 16.38-17.40 (lämpötila +18 ºC, tuuli 3 m/s, pilvisyys 3/8 → 4/8). Sannajärvellä kartoitus tehtiin rantoja pitkin kävelemällä. Rannat ja koko järvi ovat rehevän vesi- ja kosteikkokasvillisuuden peitossa, joten melonta olisi ollut hyvin hankalaa mutta toisaalta myös kelluslehtiskasvustoja pystyy tarkkailemaan vain muutamista paikoista rannalta käsin. Tästä syystä kartoitus kattoi Sannajärven rantoja myös selvitysalueen ulkopuolelta. Muuten menetelmä oli sama kuin Kaljasjärvellä.

Kaljasjärvellä havaittiin kolme lummelampikorentokoirasta (kartta 11). Lajin esiintymispaikoilla lisääntymispaikaksi voidaan tulkita vesialue rantaviivasta niin pitkälle

ulospäin kuin siinä kasvaa kasvillisuutta sekä kapea kaistale rantakasvillisuutta. Levähdyspaikka sisältää lisääntymispaikan lisäksi vesialuetta ympäröivän suojaavan kasvillisuuden, jonka sekaan korennot suojautuvat yöllä ja pilvisen sään aikana (Pynnönen 2017a). Edellä kuvattua ohjetta noudattaen Kaljasjärvellä lummelampikorennon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi rajattiin Kaljasmajan eteläpuolinen kelluslehtisvyöhyke sekä ruovikko. Rajaus sijoittuu siten miltei kokonaan varsinaisen selvitysalueen ulkopuolelle.

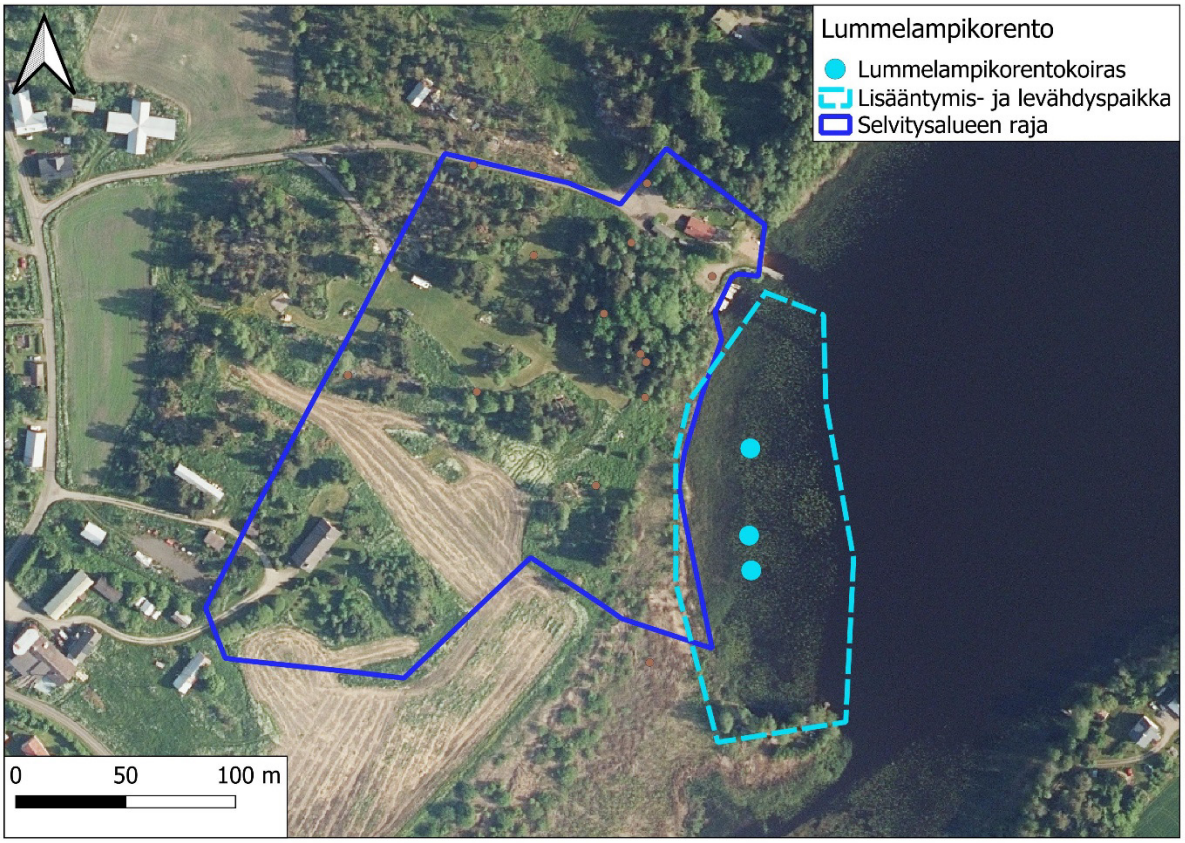

Kartta 11. Lummelampikorento Kaljasjärvellä.

Sannajärvellä lummelampikorentoja nähtiin kaikilla paikoilla, joissa kelluslehtiskasvustoja voitiin rannalta käsin tarkkailla (kartta 12). Täplälampikorentoja ei havaittu, mutta on mahdollista ellei jopa todennäköistä, että tämäkin laji esiintyy järvellä. Täplälampikorennot pysyttelevät tyypillisesti ilmaversoiskasvustojen järven puoleisella ulkoreunalla, jolloin niitä on usein hankala havaita rannalta käsin. Sannajärven itärannalla nähtiin myös idänkirsikorento, joten sekin kuuluu järven lajistoon. Koko Sannajärvi kelluslehtis- ja ilmaversoiskasvustoineen on kummankin lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, sillä kaikkialla järvellä on niille sopivaa elinympäristöä.

Selvitysalueilta ei ollut ennestään tiedossa muita, aiemmin tässä selvitysraportissa mainitsemattomia, huomionarvoisia eliölajeja eikä niitä havaittu nytkään.

<u>Suositukset:</u> Idänkirsikorennon ja lummelampikorennon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Siten esimerkiksi niiden ruoppaaminen tai muu kaivuu ei ole mahdollista ainakaan ennen kuin toimien vaikutukset kyseisiin sudenkorentolajeihin on kunnolla selvitetty ja varmistuttu siitä, ettei lisääntymis- ja levähdyspaikka heikenny.

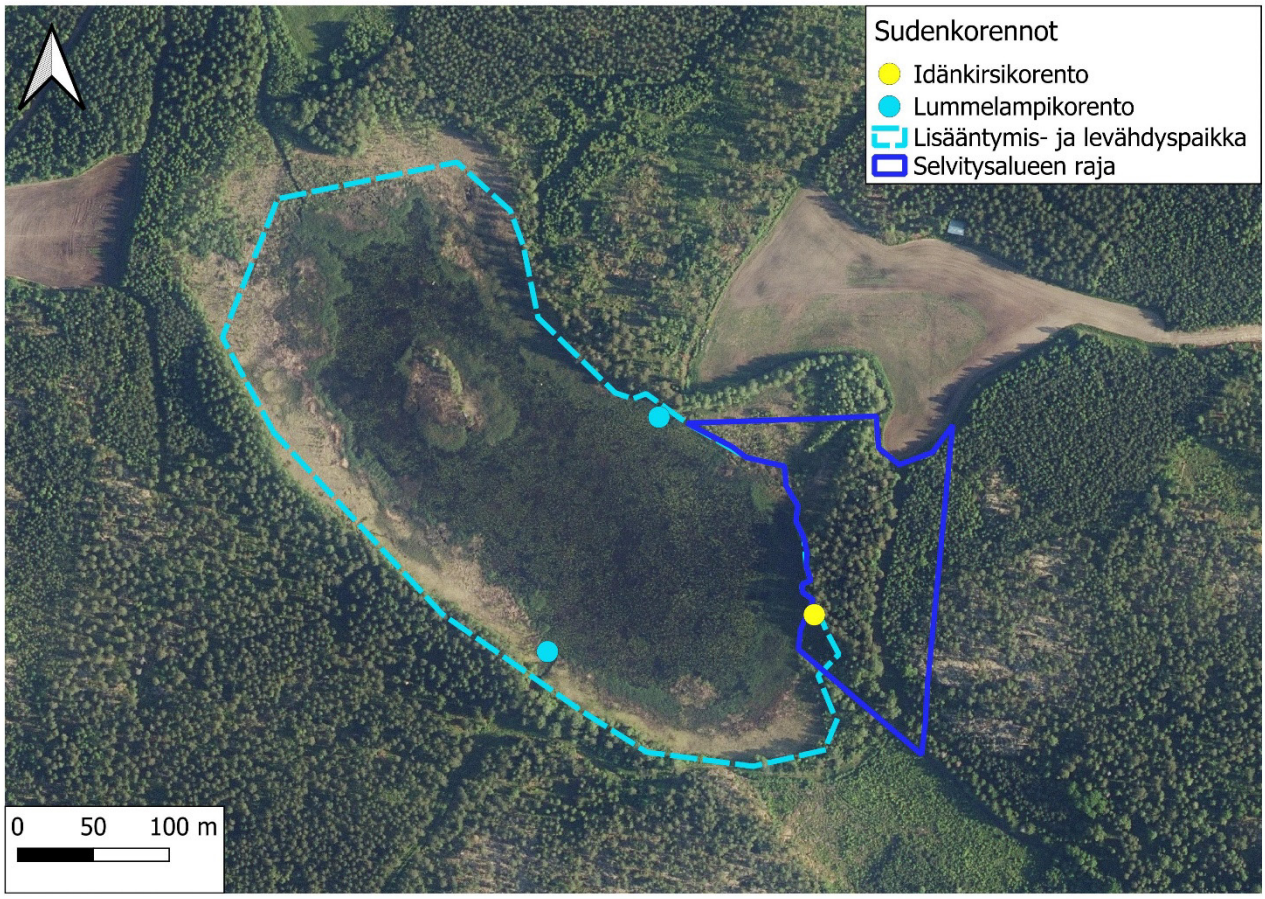

Kartta 12. Idänkirsikorento ja lummelampikorento Sannajärvellä.

9. YHTEENVETO

Karttaan 4 merkityt luhdat tulee säilyttää luonnontilassa. Tämä ei kuitenkaan koske pellon kuivatukseen tarvittavaa ojaa. Karttoihin 9-12 merkittyjä viitasammakon ja luontodirektiivin IV-liitteen sudenkorentojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Siten esimerkiksi niiden ruoppaaminen tai muu kaivuu ei ole mahdollista ainakaan ennen kuin toimien vaikutukset kyseisiin lajeihin on kunnolla selvitetty ja varmistuttu siitä, etteivät lisääntymis- ja levähdyspaikat heikenny.

10. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Ryttäri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.

Pynnönen, P 2017a. Lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis* Charpentier, 1840).- Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 162-165. Suomen ympäristö 1/2017.

Pynnönen, P. 2017b. Idänkirsikorento (*Sympecma paedisca* Brauer, 1877). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 154-157. Suomen ympäristö 1/2017.

Saarikivi, J. 2017. Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90-96. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen Lajitietokeskus 2026. Aineistopyyntö 11.10.2026.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. https://www.ymparisto.fi/punainenlista